

APRÓ KÖZLEMÉNYEK.

A strucz-madár tenyésztése.
Midőn a strucz-madár lakóhelyein Afrikában a benszülöttek észrevették, hogy az európaiak mind jobban és jobban keresik a strucz dísztollait, valóságos irtó vadászatokat tartottak reá. Az óriás madarak számának csökkenése — a mint mondják — egy eszes boert arra a gondolatra vitt, hogy a hiányon mesterséges tenyésztéssel segítsen. Nemsokára egyetlen boer-telepen sem hiányzott a strucz, mint jellemző házi állat. E mozgalom kezdetén egy pár tenyésztésre való strucz értéke mintegy 1200 frank, egy egészséges friss tojásé 50 frank volt. 1878-ig a fokföldi gyarmat monopolizálta a szelid struczok tenyésztését és az élő madarak meg költésre való tojásaik kivételére nagy vámot rótt: a madárra 2500, a tojásra 125 frankot. Mindamellett a kivitel a különféle országokba igen nagy volt. Fokföldről vittek struczokat Déli-Ausztráliába, Új-Zélandba, Argentiniába és Kaliforniába. Egy kaliforniai kereskedő 200 élő struczra adott megbízást. A fokföldi gyarmat, hogy a jövedelmező keresetforrástól meg ne fosztassék, a vámot a madár kivételére 100, a tojására 50 font sterlingre szabta.

A francziák Algirban kezdték a strucztenyésztést. A párizsi honosító társulat részéről fiatal struczok nevelésére kitűzött díjat Hardy nyerte el Hammarban (Algirban). Mindamellett az itteni igyekezetnek nem volt sikere, a tenyésztés jelentőségre nem jutott. Most

igyekeznek nagy berendezésekkel lendíteni rajta.

Sikeresebb volt ez a Fokföldön, a hol a tenyésztést a vadaktól tanulták. A hatvanas években európaiak kezdtek itt strucztenyésztéssel foglalkozni s az 1865. évről szóló statisztika szerint akkor ott mintegy 80 szelid strucz volt. Tíz év múltán már 32,247, s ismét 10 év múltán nem kevesebb mint 152,415 db. volt tenyésztésben, ma pedig e leghatalmasabb házi szárnyas állománya a Fokföldön jóval meghaladja a 200,000-et. A fokföldiek ez eredménye más országok és népek irigységét költötte fel, a kiknek földje ugyancsak alkalmasnak látszott a strucztenyésztésre. Buenos Ayres, Montevideo vidékén, a La Plata államokban és Patagoniában, Viktória tartományban Ausztráliában, Új-Zélandon és Mauritius szigetén keletkeztek strucztenyésztések, s általában jó eredménnyel jártak. A strucztenyésztés igazi aranybánya lett. A berendezés és gondozás költsége az első két évben mintegy 20,000 márkát tesz ugyan, de a tőkének csak félig-meddig kedvező körülmények között is legalább 50%-os gyümölcsözősége várható.

A strucz tenyésztésére olyan talaj szükséges, a mely részben homok, részben jó füves, és lóherés legelő. Egyegy madárra 1—1½ ha-t számítanak. A költést a fogságban a tojóra bízzák (a szabadban inkább a hím végzi), de jobb a költőgép használata. Ez úton először is több tojásra tesznek szert,

mert a tojó, ha a tojást elveszik tőle, 70-et is tojik, különben csak félannyit; másodszer a madár tovább marad meg jó egészségben, a mennyiben az ülő madár elgyengül, könnyebben megbetegszik és tollait megrongálja. A fiatalok gondos ápolást követelnek. Kezdetben finomra vagdalt zöldséget, később kukoriczát, babot s más efféléet adnak nekik, de nem szabad hiányozni ételökből a méznek, apró kavicsoknak, törött csontnak, víznek és nevezetesen a sónak sem. Másfél éves korukban kifejlődöttek. Először egy éves korukban tépik ki tollaikat; ettől fogva azután a kifejlétet nyolcz-nyolcz hónapoként nyírják mindjárt a bőr fölött metszvéen le tollaikat. A pompás fehér tollak csak a hím rövid evezői, melyekből negyedik évtől kezdve évenként 30—40-et szolgáltat. Ez időtől minden egyes madárra 300—450 márka évi jövedelmet számítanak; az 5—6 éves hím strucz-madár tehát 4—6000 márka értékű. Farktollai kevésbé értékesek mint evezői.

Nem csoda, hogy a fokföldi gyarmat elárasztotta pompás strucz-tollakkal a világot. 1880—1890-ig egy millió kilogramm tollat vittek ki, melynek értéke kerek 150 millió márka volt. Legszebbnek tartják az úgynevezett aleppoi tollakat a szíriai pusztából; utána következnek a berber, a szenegali, a nilusi, a mogadori, a fokföldi és a yemeni tollak. A válogatott szép tollakat, ha legalább 34—35 gr. súlyúak. 10 cm. szélesek, 35 cm. hosszúak és tiszta fehérek vagy sötétfeketék, ma is külön s jól megfizetik. A nagy kereskedés számára irányadó, átlagos érték azonban jelentékenyen csökkent. 1860-ban egy angol fontot (450 gr.) még 170 márkájával fizettek; 1870-ben pedig csak 61 márkájával kelt; és 1880 óta a nagykereskedésben 20 márkájával, vagy még kevesebbel számítják.

A legtöbb tollat Fokföld szolgáltatja, s a legjelentékenyebb strucz-toll-vásárok Port Elizabeth városában vannak, a hol a napi forgalom olykor 150 ezer márkára is felrúg. A legszebb tollakat, melyekért a tenyésztő 14—15 márkát kap, Európában 60—70 márkájával fizetik. (Zool. Gart. 1895, Nr. 7.)

P. J.

Újabb adatok a vízi vakondok (*Ornithorhynchus*) életmódjáról. Richard Semon, Ausztrália állatvilágának fáradhatatlan bűvara, az érdekes s még mindig kevésbé ismert állatokról több figyelemre méltó új adatot közöl.* A vízi vakondok elterjedése az ausztráliai szárazföld délkeleti negyedére és Tasmániára szorítkozik, a hol a folyóvizek partjait lakja. Tenyészésének kiválólag oly helyek kedveznek, a hol a folyó medrének mélyedéseiben iszap gyűl össze s a buján tenyésző hínárban férgek, rákok, rovarláczák, csigák és kagylók tanyáznak. Tanyájának felütésében meglehetősen válogatós. Fészkelésére meredek partokat választ, a melyekbe a víz tükre alól kiinduló részut fölfelé tartó s több méternyi hosszú járatot fúr. Semon a Burnett középső és alsó folyásának kedvező helyein mindenütt gyakorinak mondja.

A hímek nagyobb számmal vannak, mint a nőstények, a melyeknek egy-egy példányára 2—3 hím esik. A hímek nagyobbak a nőstényeknél. A vízi vakondok éjjeli állat; csak a téli hónapokban (juniustól szeptemberig), mikor az éjjel hidegek s a hőmérő a fagypontra körül áll, lehet reggel és este, esetleg nap közben is vízi vakondokat látni, de nagyon nehéz őket megfigyelni, mert többnyire mozdulatlanul hevernek, alig emelkednek a víz tükre fölé s a fölemelke-

* Zoologische Forschungsreisen in Australien und dem malayischen Archipel. Jena, 1894.

dést és alábukást is egészen zajtalanul végeznek. Mikor a fenékre merülnek, pofazacskóikat tele szedik mindenféle vízi állattal, főleg kagylóval (*Corbicula nepcanensis* Lesson), mely a Burnett mentében fő táplálékuk s táplálékukat azután a víz felszínén rogotgatják össze s eszik meg. A csőrük kájáján levő szarukérgeket nyilván a kagylóéveshez való alkalmazkodás hozta létre s e szaru rágószervek a kagylók összeroppantására sokkal alkalmasabb szerszámok, mint a valódi fogak, a melyek a fiatal Ornithorhynchusnak ugyan vannak, de hamar elkopnak és kihullanak.

A vízi vakondok vadászása nem nehéz annak, a ki életmódját ismeri. Akkor kell megközelíteni, mikor még a víz alatt van s rögtön meg kell állani, mihelyt felbukik s úgy kell megközelíteni, mint a fajdkakast. A Burnett mentén

élő benszülöttek nem igen vadásszák, mert husát kellemetlen halzsír-szaga miatt megvetik, de meg bőrük sem oly értékes, hogy a vadászás fáradságát kifizetné s ezért nem igen kell attól tartani, hogy rövid idő alatt kipusztul.

A vízi vakondok szaporodása a Burnett mentén augusztus—szeptemberre esik. A szaporodást csak a két évesek kezdik. Mint a madarakban, csak a baloldali petefészkek petéi érnek s termékenyülnek meg; a jobboldali petefészkek meddő marad. Sem on mindig két petét talált a bal petevezetékben. Mint-hogy a vízi vakondoknak olyan erszénye, mint közel rokonának, a hangyász sünnnek (*Echidna*), nincsen, petéit kétségkívül fészében rakja le s ott költi ki. A lerakott peték kiköltését s a fejlődés menetét, fájdalom, mindeddig nem sikerült megfigyelni.

RÉGI MAGYAR MEGFIGYELÉSEK.

358. *Gyúlös levegő (Aër inflammabilis), vagy az égő Kút Küküllő Vármegyében.* Ez a levegő (t. i. az Aër inflammabilis) nem alkalmas a lélekzésre, az állatok benne megfulnak, az éghető testek benne nem égnak, maga pedig ha a közönséges levegővel közösülésbe van, vagy még inkább, ha élet levegővel melegegyítettik, és illendőképpen meg melegítettik, vagy égő testhez tartatják, meg gyúl és el ég, és ekképpen vizet nemz. A honnét Lavoisier után sokkal helyesebben is nevezetik az Vizszer Levegőnek, mint gyúlös Levegőnek; Illyen levegő fejtőzik ki magában, sok Bányákban, kivált kőszén Bányákba, Tavakból, mocsarakból, állati és plántái rothadságokból. Illyen levegő fejtődik ki sok helyeken a föld színén is, mint p. o. az úgy nevezett Zúgóból vagy égő Kútból Erdély Országban Küküllő Vármegyében, Kis Sáros nevű falu határában, egy Keletről a Falut körül vevő domb oldalán. Ez egy kerek forma Hely, 1 1/2 öl az átmérője, és több 6—12 hüvelyknyi szélességű, és mélységű gödrei vagynak, mellyek

közül némellyek szárazok, kivált Nyáron, némellyek vízzel teli vagynak, amazokban valami süvöltés, ezekben valami susogás hallatik. Ha ezen gödrökbe égő szalmát vetnek, azonnal meggyúlnak, és nagy lánggal égnék füst és szag nélkül még tsak el nem óltják. Azon Tüdosok, a kik 1808-ban 12-ik Juniusban a Felsőségétől ennek megvizsgálására ki küldettek, m. u. a Zúgó egész Kerületét 5-ölnyi mélységre ki-ásatták, találtak valami kősziklás fenékre, a melly telljes volt számtalan likakkal, és üregekkel, a mellyekből foly ki ezen égő szesz nagy erővel. A tett próbák, melly szerént bizonyos tsövekbe vétetvén, azoknak felső végein a gyertyától meg gyúlt és azután folyvást égett, eléggé mutatják, hogy ez tulajdonképpen való Aër inflammabilis, vagy viz szer levegő. A Kis Sárosi lakosok egy szájjal állítják, hogy a mint az Atyáiktól is hallották, ember emlékezetétől fogva a Zúgó mindig illy állapotban volt; ha a pásztorok meg gyújtották, több Hetekig égett; hogy valaha magában meg gyúlt volna, arra nem emlékeznek. A

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.